

מולין יקדין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה ראשונה

חזקתא

חזקתא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

דרך אדם טוב לבשר בשורות טובות

טובה זו למשה רבינו, וזהו שנאמר 'וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה, כלומר בשונו אל משה רבינו סיפר לו כי המגפה נעצרה מעל ישראל, כי ביקש לבשר לו את הבשורה הטובה.

המגפה נעצרה מכח ברכת הצדיק

אפשר לומר עוד שבא אהרן הכהן להודיע כי ההצלחה שלו היא מכח ברכת משה רבינו ע"ה שצוהו לעצור המגפה ולכן חזר ואמר למשה רבינו כי המגיפה נעצרה. כח זה נמצא בכל הדורות שכן 'איתפשטותא דמשה בכל דרא', ובכל דור מגינים הצדיקים על המקום מכל צער ומגפה. ועוד יותר מכך מצינו כי גם האמונה בברכת הצדיק ממשיכה ברכה להינצל מהמגיפה, כאשר מסופר כי פעם בשעת מגיפה שהפילה חללים רבים, הכריז הרה"ק בעל ייטב לב ע"ה כי כל מי שישתכל בצורתו לא יאונה לו כל רע, ואכן התפרסמו דבריו בערי האזור ורבים נהרו להביט בצורת קדשו כדי להנצל מהמגפה, וכאשר הבחין הרה"ק בבני אדם העומדים ומתבוננים בו תמה לפשר מעשיהם, וכשהשיבו לו שהם מבקשים להנצל ממוות בזכות הסתכלותם בפניו, תמה לפשר הדבר כי אינו זוכר שיצא דבר זה מפיו, אמנם התיישב בדעתו כי אם אמנם יצא כן מפיו בודאי תקיים הבטחתו ותעמוד להם הזכות, ואכן זכו להינצל מכל רע ככל היוצא מפי הצדיק.

זכות הצדיק מגינה

עוד מסופר, הפוסק הנודע רבינו דוד הלוי ע"ה בעל טורי זהב, כיהן ברבנות בקהילה היהודית בעיר לעמברג, והגעתו לעיר זו כרוכה היתה בסיפור מצער, כי מתחילה היה נוהג רבנותו בעיר אחרת, וברוב התמדתו בתורה היה הוגה בלימודו בבית המדרש עד השעות המאוחרות בלילה, ובקומו מתלמודו היה חלש ועייף מאד, ובשונו לביתו היה נכנס לפונדק המקומי להשיב את נפשו בכוסית משקה, לימים נודע לאנשי העיר שהרב יושב לשתות במקום מושבם של פחותי העיר, ומשכך גירשו את רבם הגדול מן העיר, ואז יצא מעירו ונעשה לרב בעיר לעמברג. ברבות הימים פרצה מגיפה ל"ע באזור לעמברג, ונפלה פתקא משמיא בעיר לעמברג, ונמצא כתוב בה 'וגנתי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי' (ישעיה לז לה), ואכן בעיר עצמה לא היה אף מקרה רע ח"ו, וניצלו כל יושבי העיר בזכות הצדיק.

כשמתבוננים בפסוקים רואים כפל לשון 'ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה', ושוב לאחר פסוק אחד נאמר 'וישב אהרן אל משה וגו' והמגפה נעצרה, וכבר עמדו בשאלה זו רבים ממפרשי התורה.

יתכן לפרש הפסוק, שאהרן שב אל משה ובישר לו שהמגפה נעצרה, ואחר שמתחילה נעצרה המגפה כמו שכתוב 'ותעצר המגפה', אבל אהרן הכהן לא אמר די בכך שמנע את המגפה מעל ישראל, אלא טרח לשוב ולבשר בשורה

ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. ויהיו המתים במגפה וגו'. וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד והמגפה נעצרה (יז יג-טו). כתוב במשלי (טו ל) 'שמועה טובה תדשן עצם', לפיכך אל ימנע אדם טוב מבעליו מלבשר טובות, כי כן דרך אדם טוב לבשר בשורות טובות. וזה שמצינו אצל אהרן הכהן שנשלח על ידי משה רבנו להקטיר קטורת ולעצור בכך את המגפה מישראל, ואכן רץ אהרן אל תוך הקהל כשהמחתה בידו ובכך נעצרה המגפה מעליהם.

מילתא דפליאה

בכל יהודי ישנה נקודת חיות שאינה נכבית

בן יצחק בן קהת בן לוי (טז א). כל אדם מישראל יש בו חלק רוחני ונקודת חיות שאינה נכבית לעולם, כמו שדרשו חז"ל (סנהדרין קט:): על בקשתו של יעקב אבינו ע"ה 'בקהלם אל תחד כבודי' (בראשית מט ו), הכוונה שלא יזכר שמו של יעקב על מחלוקתם בעדת קרח. והדברים צריכים הבנה, וכי אם לא ייזכר שמו של יעקב לא נדע שהוא אביו של לוי, ומה מועיל שאין מזכירים את שמו.

ופירש הרה"ק רבי יצחק מווארקא ע"ה, כי יעקב אבינו ע"ה הוא הברית התיכון המברית מקצה אל הקצה בתוך כלל ישראל (זוהר הקדמה א:), וכל אדם יראה' יש בו נקודה וחלק מיעקב אבינו ע"ה, אשר על ידה יוכל תמיד לשוב ולהתעורר בנקודת הטוב. וזו היתה תפילת יעקב אבינו ע"ה 'בקהלם אל תחד כבודי', שלא יגיע שום חטא ופגם ח"ו לחלקו ולנקודתו, כדי שעל ידי חלקו יוכל כל איש להלהיב שביבי זיקי נשמתו ולעוררו ולזכות על ידי זה לתשובה שלימה.

הנקודה הפנימית שבלב האדם מעוררת אותו לתשובה

ובזה פירש מה שאמרו חז"ל (סנהדרין מד:): 'אף על פי שחטא ישראל הוא', כי אף אם חלילה וחס יזיד אדם וירשיע, לא יפגום נפשו ונקודתו הפנימית, הוא חלק יעקב אשר בפנימיותו, כי כל זמן אשר חלק יעקב בקרבו ועדיין לא נכבה לגמרי ח"ו, ע"י זה יוכל לזכות לתשובה שלימה.

ושני נביאים מתנבאים בסגנון אחד כשרבי צדוק הכהן מלובלין ע"ה (מחשבות חרוץ אות יג) גם מחדש כעניין זה יסוד נפלא, שהכלל הידוע 'ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא' נתחדש רק מיעקב אבינו ע"ה והלאה, וזה לשונו: ואמרו ז"ל (בראשית רבה סג יד) שביום שמת אברהם אבינו ע"ה יצא עשו לתרבות רעה ונפרד מלהיות נקרא עוד זרע יצחק, ובקידושין (יח.) איתא דעשו ישראל מומר, והיינו דקודם שיצא לתרבות רעה היה עליו שם ישראל ונימול לשמונה אלא שנשתמד, ואף דבישראל גם מומר אף על פי שחטא ישראל הוא, זהו רק בזרע יעקב שכבר נפקע חבל הנחלה בשלושה חוטין דאין יכול לינתק עוד, אבל בזרע יצחק אף דהיה נקרא תחילה בשם ישראל משנשתמד ויצא לתרבות רעה יצא מכלל ישראל.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

סופו הנורא של המלשין

ומיד עזבו את הבית. לאחר שיצאו מפתח הבית נשתרבה לשונו של הרשע ומחנק עלה בגרונו, אשתו של המלשין בראותה צרתו אצה לה הדרך אחר החתם סופר לבקשו על נפש בעלה שיתפלל לרפואתו, נענה החתם סופר, אני מתפלל עבורו תפלה ההוגנת לו 'ולמלשינים אל תהי תקוה וכל המינים כרגע יאבדו', ותוך כדי דיבור יצאה נשמתו.

החתם סופר ברצותו לקדש שם שמים בריבים מצא לנכון ללכת ללויה ובשעת ההספד פתח ואמר 'שמחה לארצך' שמחה מובל לקברות לארץ, ממילא 'וששון לעירך', העיר פרשבורג צהלה ושמחה

לביטול רוע הגזירה, המשיך החתם סופר בלימודו כאילו מאומה לא היה. העסקנים הנאמנים נשארו על עמדם ולחשו שוב שצריך לפעול בלי שום דיחוי הורה החתם סופר באצבעו על הגמרא וענה 'הרי אנו עושים', והמשיך להרצות שיעורו בלי שום שינוי.

לאחר השיעור הלך החתם סופר בלויית ראשי הקהל אל המלשין כדי לנסות ולדבר על לבו אך ללא הועיל, אותו רשע לא קם ולא זע מפניהם, והתחצף ואמר שאין לו מה לדבר אתם כאן, ולמחרת בבוקר יוכלו לשטוח כל דבריהם בבית המשפט. נענה החתם סופר ואמר **בוקר ויודע ה' את אשר לו,**

בקר וידע ה' את אשר לו (טז ה). בפרשבורג עירו של **החתם סופר ע"ה** היה דר רשע בשם שמחה, שעינו היתה צרה בתלמידיו החתם סופר העוסקים בתורה, ואיים שילשין עליהם למלכות כי משתמטים הם מעבודת הצבא, והתרברב כי ילבישם כולם במכנסיים אדומות של הצבא. כאשר נוכחו ראשי הקהל בסכנה המרחפת על הישיבה, אצו אל רבם החתם סופר ונכנסו אליו בעיצומו של לימוד שיעורו בישיבה, כדי להודיעו על כך ולשמוע ממנו כדת מה לעשות, ולפי שלא היה מפסיק אז בדיבור רמז להם לומר מה בפיהם, כאשר סיפרו הדברים וגעו בבכיה שצריך לפעול מיד

פעמים שמקבל ברכה ממעל ומבזזה על דברי הבל

את הנער. והוא ממש כדברינו שיש להשיג על ההשפעה הטובה שלא תלך לדבר שאין בו ממש. והוסיף לבאר שם שמטעם זה לא קילל בלעם את האתון והוצרך להתעמת איתה, כי אם ישתמש בכוח הקללה על האתון לא יהיה עוד בכוחו לקלל את בני ישראל ח"ו.

קרח השתמש בכוחות שקיבל משמים לדברים פסולים והפסיד מעלתו

כן יש לפעמים שאדם מקבל כוחות ממרום כדי להתעלות בהם בעבודת ה', וצריך זהירות יתירה שלא ישתמש בכוחותיו לדברים פסולים, וכמו שמצינו אצל קרח שהיה בעל מדרגה גבוהה, ויכול היה להתעלות ביותר במדרגות רוחניות, כמו שאמר **החידושי הר"ם ע"ה**, שאם לא שנחלק על משה רבינו, היה קרח מתמנה להיות לוי גדול כדוגמת כהן גדול, אבל לא עלתה בידו והשתמש בכוחותיו כדי לחלוק על משה רבינו, וגרמו לו מעשיו שנאבד לגמרי עד שנבלע הוא וכל אשר לו באדמה. מכך יש לנו ללמוד על כח הברכה והשפע היורד משמים לכון מעשינו לתורה ומצוות ושם יראה ברכה והארה. כך גם מקובל בשם צדיקים שכל הנאותיו של אדם קצובות לו מראש, ולכן יש להיזהר שלא להנות הנאות מיותרות כדי שלא להפסיד את ההנאות על דברים שאין בהם ממש, ובכך יהיה באפשרותו לקבל את השפע הנצרך לו בכל הענינים. וכמו שמצוי שאדם מתברך מפי הצדיק, ואחר כך בצאתו הוא הולך ונהנה מאכילה ושתייה וכדומה, וכל כוח הברכה הולך לאיבוד באותן הנאות של שטות.

השפע יורד לעולם כשהוא כלול מטוב ורע לשמור ההשפעה שלא תלך לדבר שאין בו ממש

ביאור העניין הוא, כי כל השפעה יורדת לעולם כשהיא כוללת טוב ורע יחד [כמבואר בשפת אמת (לך לך תרנג"ד"ה בפסוק): כל הארה הבאה לעולם באה עמה הסתר וקליפה, מטעם תערובות טוב ורע שנעשה בכל העולמות. ועוד איתא שם (ראה תרמ"ג ד"ה במדרש): שבכל הארה היורדת משמים בכל יום יורד גם כן איזה התנגדות מסטרא אחרא, וזה ענין תערובות טוב ורע שנעשה אחר החטא, שאין שום מדרגה שלא יהיה צריך בירור], ועל האדם מוטל להשכיל לנצל את ההשפעה לטובה ולא להיפך חלילה, וכן שלא להוציא את ההשפעה לדברים שאין בה ממש, אלא לשמור שתבוא הברכה לדברים שיש בהם תועלת.

ראיה לדבר כתב **רבינו יצחק בן יהודה הלוי ע"ה** מגדולי הראשונים כמלאכים בספרו **פענח רזא** (בלק), למדים אנו מגיחזי משרתו של אלישע הנביא, אשר נשלח בידי אלישע להניח את המטה על הנער המת כדי להחיותו, ככתוב (מלכים ב' ד כט-לא) 'ויאמר לגיחזי חגור מתניך וקח משענתי בידך ולך, כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תענונו ושמת משענתי על פני הנער. ויקם וילך אחריה. וגחזי עבר לפניו וישם את המשענת על פני הנער ואין קול ואין קשב, וישב לקראתו ויגד לו לאמר אל הקיץ הנער'. הסיבה לכך היא, שבדרכו אל הנער פגש בכלב מת והניח עליו את המטה והעמידו לתחיה וכיון שכבר השתמש בכח הברכה שוב לא יכל המטה להועיל להחיות

ויקח קרח וגו' (טז א). במדרש (במדב"ר יח ג) איתא: אמרו חכמים חכם גדול היה קרח ומטועני הארון. כשרואים דברים מפורשים כאלו מתעצמת התמיהה, אם ראוי היה לאדרת גדולה, מדוע אכן לא הגיע אליה, ולהיכן הלכה השפעת קדושה זו.

הנראה לבאר זאת על פי מעשה באדם שהיתה דרכו לעשות כל מיני תכסיסים המושכים עיני האדם, והיו בני אדם מתאספים סביבו ומתבוננים בהערכה על כל מעשי ידיו. אמרו עליו הצדיקים, באמת מזלו של אותו אדם שיזכה לגדולה ומלכות ויהיו רבים כרוכים אחריו מביטים בו בהערצה ומטים אוזנם לשמע מילותיו, אלא שברוב סכלותו מנצל הוא את כוחותיו הגדולים לדברי שטות שאין בהם ממש, ונמצא שהוא מאבד את כוחותיו הגדולים על לא דבר.

לשמור על כוח הברכה שלא תלך לאיבוד

וכן מסופר על **הגאון רבי מרדכי בנט ע"ה**, שאמר פעם לאדם שהיטיב עמו שיקנה כרטיס הגרלה בעל מספר מסוים ובעזרת ה' יזכה בגורל בסכום הגון. אותו אדם רצה לנסות את הבטחת הצדיק, וערך בביתו גורל ואכן עלה בגורל אותו מספר. אולם בגורל הגדול האמיתי לא עלה הכרטיס האמור בזכיית הגורל, ובא להתלונן בפני הגאון שלא התקיימה ברכתו. כיון ששמע הגאון איך שגם בביתו ערך גורל כדי לבדוק את כח ההבטחה, השיב הגאון ואמר, כיון שכבר השתמש בכוח הברכה באותו גורל מיותר שערך בביתו, שוב לא היה בכוח הברכה לעזור בגורל האמיתי.

כל אדם יתגבר על היצר המיוחד אליו

ויתן נפשו כדי לקיים מצוה זו ולא יאבד תיקון נשמתו חלילה. ובוודאי אם ניתן לנו שליחות זו, הרי כח המשלח בשליח, ויש לנו את כח המשלח בורא כל עולמים ששלחנו לעולם הזה, והוא הנותן לנו את הכח לעמוד איתן כנגד פיתויי עולם הזה והבליו, ולעשות רצונו בלבב שלם.

הכובש את יצרו - המיוחד לו

ואלו דברי התנא 'איזהו גיבור הכובש את יצרו', שכך פירש הרה"ק העבודת ישראל ע"ה במשנתו, 'הכובש את יצרו', היינו שכובש את יצרו המיוחד לו. וכן אמרו חז"ל (סוכה נב:): 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום', 'יצרו' היינו יצר המיוחד לאותו אדם, ובכל יום הוא מתגבר להסית את האדם ולהעבירו על דעת בוראו, ועל כך עזרתו ממעל להצליח להתגבר עליו, כדברי הגמרא שם: 'ואלמלא הקדוש ברוך הוא שעוזר לו אינו יכול לו'.

לכל אחד יצר הרע על פי מעמדו

ואף הבית הלוי מבריסק ע"ה הלך בדרך זו לפרש 'הכובש את יצרו' היינו יצרו המיוחד לו, אך למד זאת בדרך שונה. לכל אחד ישנו יצר מיוחד למעמדו ומצבו, לעשיר יאמר היצר הרע שלא יתן צדקה, אך ללמוד תורה אינו מפריע לו בשעה זו, ואדרבה ימליץ לו שלא יזדקק עכשיו לעניים ונצרכים כי מבטל תורה הוא. לעומתו היצר הרע של תלמיד חכם ובחור ישיבה, יאמר לו שכדאי וראוי שיתעסק במצוות להרבות צדקה וחסד, וטוב יהיה אם יעזוב את בית המדרש, ויסביר לו בטעם רב שתכלית הלימוד היא עשיית המצוות.

והנה אי אפשר לומר שהיצר מגיע בטענות נבובות, הוא אמנם 'מלך זקן וכסיל' אך כבר פירשו בזה שהיצר הוא העושה מהאדם כסיל, ולכן יש להתחכם כנגדו ולבדוק היטב מהו הנכון ומה רוצה ודורש ממנו הקדוש ברוך הוא בעת זו, ולא יניח ליצר להונות אותו בטענות ומענות. ועל כן אמרו 'איזהו גיבור הכובש את יצרו' ולא אמרו 'הכובש את היצר', כי התנא רצה להשמיענו כי על הגיבור הוא זה היודע לכבוש את היצר המיוחד למצבו, ולהשכיל במאזני צדק מה רצון ה' ממנו.

המצוות לא תבוא אל תיקונה השלם, וזה סוד ירידת הנשמות בגלגול בעולם כדי להשלים כל תרי"ג מצוות, ומטעם זה יש לכל אדם מצוה מיוחדת אשר בה תלוי עיקר תיקונו בעולם.

מצוותו הייחודית שעליה נדרש לתת את נפשו ומרצו יותר

ומלבד עבודתו להשלים קומתו בקדושה בתרי"ג המצוות, עוד נכונה לו ומצפה לו עבודה זו לתקן את אותה מצוה המיוחדת לו, כדברי בעל התניא ע"ה (אגה"ק פ"ז) הממשיל זאת לאיברי האדם, שכמו שבצורת איברי האדם יש לכל אבר פעולה פרטית ומיוחדת, העין לראות והאוזן לשמוע, כך בכל מצוה מאיר אור פרטי ומיוחד מאור אין סוף ברוך הוא, ואף שכל נפש מישראל צריכה לבוא בגלגול לקיים כל תרי"ג מצוות, מכל מקום נצרכת העדפה וזהירות וזריזות יתירה לאותה המצוה המיוחדת לה, ביתר שאת ויתר עוז כפולה ומכופלת למעלה מעלה מזהירות שאר המצוות.

וכמו שמצינו בגמרא (שבת קיח:): שהיו האמוראים מעידים על עצמם שהיו זהירים כל אחד במצוה מסוימת, כאמרם 'אבוך במה זהיר טפי', כי אחר שהשיגו עיקר עבודתם ושליחותם בעולם היו זהירים בה ביותר. וכפי שיתקן עצמו בעבודה המיוחדת לו כך יזכה להתעלות בשאר עניני עבודת ה', וכדרכם של גדולי ישראל בכל הדורות, שהיו נזהרים כל אחד במצוה מיוחדת להדר לקיים אותה בשלימות.

סימן למצוותו - היכן שהיצר מכניס כוחות למנועו

אם כן איככה יוכל ויראה מה שליחות יוחדה לו, שעליו יתן נפשו לקיימה. ישית לב לראות באיזו מהמצוות מתגבר עליו יצרו בקביעות ומנסה בכל כוחו להכשילו, או אז יהיה בידו סימן מובהק כי מצוה זו או הנהגה זו היא התיקון המוטל עליו מאת משלח נשמתו הקדוש ברוך הוא ובעבורו בראו בעולם,

איזהו גבור, הכובש את יצרו, שנאמר טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר. (אבות פ"ד, מ"א).

ידועים דברי האר"י הקדוש ע"ה שאינו דומה עבודתו של אדם לשל אדם אחר מיום בריאת העולם ועד סופו, ואין אדם יכול לתקן המוטל על אחר שלכל אחד יש את שליחותו המיוחדת לו שבעבורה נשלח לעולם. על כך אמרו חז"ל (להלן משנה ג) 'אין לך אדם שאין לו שעה, ואין דבר שאין לו מקום', שלכל אחד יש את השעה והתיקון המיועד דווקא לו ואינו יכול להיעשות על ידי שום אדם שבעולם, ולכן לא יתכן שאין לו את השעה לצורך כך, כי לולי השעה והמקום אינו יכול לקיים את שליחותו העליונה. כיוצא בדבר הוא מה שאמרו (לעיל פ"ב מ"ד) 'אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה', כלומר, אם נזדמנה לך האפשרות ללמוד ולהשכיל בדברי תורה, אל תדחה את הדבר, כי 'שמא לא תפנה' - שמא זהו הרגע שבשלו אתה נמצא כאן בעולם הזה, אל נא תחמיץ הזדמנות זו. כי ברגע אחר יהיה זה כבר תיקונו של רגע אחר, ודע כי רוצה ה' את מעשיך ושלחך לצורך תיקון העת העכשווית, ויתכן כי דווקא מצבך הנוכחי, מכל בחינותיך האופפות וסובבות את רוחך ונפשך הן בגשמיות והן ברוחניות, עם מלחמות היצר שיש לך עכשיו, הן הם הסיבה שלך נשתלחת לעולם הזה.

על האדם לקיים את כל המצוות בשלימות

מעתה ישאל השואל וידרוש המבקש הכיצד ידע אדם את עתו, האין יבין מהו הדבר המיוחד שדוקא הוא צריך לתקנו. ללא ספק הדבר הראשון שעליו לדעת ובלעדיו לא תעלה ארוכה לנשמתו, הוא קיום כל תרי"ג המצוות ותיקון חכמים, ועוד יעסוק בתורה ובמעשים טובים ומידות ישרות וטובות, כי רק על ידי קיום כל התורה נשלם האדם באיבריו וגידיו וזוכה לקומה שלימה. אך הוא גופא הסיבה שיש לו להיזהר ביותר במצוותו המיוחדת לו, כי ידוע הוא ומפורסם כי כל נשמה נשלחה לעולם כדי לקיים כל תרי"ג מצוות, ועד שלא תשלים קיום כל

